

Затверджено Головним
Отаманом ПЕТЛЮРОЮ

21 січня 1919 року.

Військовий Міністр
Отаман Гренів.



ДИСЦІПЛІНАРНИЙ СТАТУТ.

Видання 2-ге Управи Статутів і Навчання Війська
▷ Головного Управління Генерального Штабу. ◁

З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі. 1920.

РОЗДІЛ I.

Про військову дисципліну та про засоби до її підтримання.

1. Військова дисципліна полягає в строгому виконанню всіма військовими обов'язків служби і в цьому відношенні вимагає від начальників — давати підлеглим найліпший приклад, а також найпильніше доглядати за виконанням підлеглими їм обов'язків, і не лишати непокараними їхніх злочинних вчинків; від підлеглих — безсуперечного виконання ними наказів начальників, а також ввічливого поведіння з начальниками і старшими.

Примітка 1. Всякий наказ начальника виконується підлеглими без жадних суперечок; відповідальність же за його видання, а також і за наслідки переведення його в життя, спадає на особу, що видала наказ.

Примітка 2. Начальником є кожен військовий, якому довірено хочби й тимчасове керування діяльністю інших військових.

Примітка 3. Підчас спільного виконання служби, коли взаємновідносин військових точно не зазначено, старший по посаді, а коли посади рівні або коли між ними не можна провести взаємновідношення що-до порядку підлеглості, старший рангою визнається начальником і користується відносно молодшого дисциплінарною владою, зазначеною в цьому статуті.

Того ж самого належить додержувати і підчас спільного несення служби або випадкових зустріч загонів чи частин війська їхнім начальникам, в випадку відсутності точних вказівок про їхні взаємновідносини.

Примітка 4. Старшими, що-до всіх військових,

рахуються особи військової служби, що заступають вищу посаду, подібно серед військових урядовців;— урядовці, які заступають вищу посаду.

2. Підтримання дисципліни в армії покладається на всіх начальників і старших, а також на військові суди.

3. Начальник має право за незначні порушення дисципліни накладати на підлеглих кари власною владою, без суду. За більш важливе порушення дисципліни, винні в тому особи підлягають карам військового суду.

4. Кара, яку накладається без суду владою начальників, вважається дисциплінарною карою.

5. Дисциплінарні кари суть такі:

- а) догана словесна віч-на-віч;
- б) догана в писаній формі;
- в) догана в наказі;
- г) догана перед строем, або зібранням товаришів по службі;
- д) заборона виходити з подвір'я протягом не більш як 30 діб;
- е) арешт протягом не більш як 30 діб;
- ж) зміщення на нижчу посаду.

Примітка 1. З зазначених кар накладається: заборона виходу з подвір'я — тільки на козаків і виконуючих обов'язки підстаршини.

Арешти — тільки на козаків, підстаршин, старшин до сотенного к-ра включно і на урядовців відповідних ранг і посад.

Зміщення на нижчу посаду — тільки на виконуючих обов'язки підстаршин.

Примітка 2. Арешт відбувається на гауптвахті в одиночному ув'язненні без виконання службових обов'язків, при чому для козаків і виконуючих обов'язки підстаршин за кожний проведений під арештом день додається по 3 дні до обов'язкового терміну дійсної служби, без виплати утримання за ці додані дні.

б. Крім того, для підтримання дисципліни у ви-

падках, що вимагають вжити негайних заходів, начальникам і старшим надається що-до невіддільних і молодших права, зазначені нижче в розділі III, п. 14.

РОЗДІЛ II.

Права начальників що-до накладання дисциплінарної кари.

7. Начальник має право накласти на підлеглого дисциплінарну кару в випадку таких порушень дисципліни, яких непередбачено кримінальним законом, а також і за вчинки, що передбачені військово-кримінальним або загально-кримінальним законом, але за які по закону прямо або в порядку заміни накладається дисциплінарна кару.

8. Начальник має право обмежитись дисциплінарною карою без віддачі винуватця під суд у тих випадках, коли за вчинок в загальному чи військово-кримінальному законі зазначено різні ступені кари в залежності від провини, в числі яких або в порядку заміни зазначено й дисциплінарне покарання.

Право це належить командирам включно до сотенного відносно всіх підлеглих йому військових; командир дивізії — відносно підлеглих йому курінних та командирів окремих частин; командир корпусу — відносно підлеглих йому військових, що заступають посади вищі від посади командира окремої частини; військовому міністру — відносно всіх військових. Про свої розпорядження в цих випадках начальники негайно сповіщають військових слідчих по належності.

9. Начальники, відносно підлеглих їм військових, користуються дисциплінарною владою на таких підставах:

а) Ройовий має право:

1) висловити догану віч-на-віч перед строем і перед зібранням товаришів по службі;

2) забороняти вихід з подвір'ря на час не більш, як на 2 доби.

б) Чотовий має право:

1) забороняти вихід з подвір'ря на час не більш, як на 4 доби.

в) Бунчужний має право:

1) забороняти вихід з подвір'ря на час не більш, як на 8 діб;

2) заарештовувати на одну добу.

г) Молодша старшина сотні має право:

1) забороняти вихід з подвір'ря на час не більш, як на 15 діб;

2) заарештовувати до 2 діб.

д) Сотенний командир має право:

1) висловити догану в писаній формі;

2) забороняти вихід з подвір'ря на час не більш, як на 30 діб і

3) арештувати козака, підстаршину і старшину до 5 діб.

е) Курінний командир має право:

1) арештувати до 10 діб.

ж) командир полку (окремого куріня) має право:

1) висловити догану старшинам в наказах, перед строем і зібранням товаришів по службі;

2) арештувати до 30 діб.

Начальники вищі від командира полку користуються його владою відносно до всіх підлеглих їм військових.

10. Виконуючих обов'язки підстаршини зміщається на одну нижчу посаду і не більш одного разу протягом всієї служби з пропозиції сотенного командира — командиром окремої частини.

11. Старший начальник безпосередньо визнає дисциплінарну кару:

а) коли в його присутності підлеглий зробив вчинок, який заслуговує на покарання;

б) коли його про це просить молодший началь-

ник, який визнає межі своєї влади недостатніми для покарання даного вчинку.

12. Старший начальник не має права замінити або відхилити визначену молодшим дисциплінарну кару, коли вчинок дійсно вчинено і начальник, що накладає кару, не вийшов з меж своєї влади.

13. Зазначеною в п. п. 8 — 12 цього статуту владою муштрових начальників користуються також і всі інші начальники, що займають відповідні посади.

РОЗДІЛ III.

Про права начальників і старших в особливих випадках.

14. Начальники зalog, коменданти, начальники таборових зборів, або особи, що заступають їх місце, мають право арешту і невідлеглих їм військових в мірі влади, яку надано їм по закону відносно підлеглих їм осіб в таких випадках:

1) коли вчинок нарушує громадську безпеку, військову пристойність і порядок;

2) коли вчинок зроблено підчас відбування вартової служби в порученому їм районі;

3) коли вчинок зроблено військовим, що не має в тій місцевості своїх прямих начальників, або підчас перебування його не в районі влади свого начальства — в відпустці, в командировці.

У всіх цих випадках особи, що призначили дисциплінарну кару, повинні сповіщати начальників винуватців про накладені кари.

15. В випадках, коли військовий вчинив злочин, передбачений карними законами, близький його начальник, а також вищі начальники і в відповідних випадках особи, зазначені в п. 14, мають право, задля припинення злочинних виступів, а також, щоби запобігти втечі злочинців, арештувати їх або тим-

часово усунути з посади, коли це визнається необхідним.

Про такі свої розпорядження начальники протягом 24 годин повинні повідомити найближчий військовий суд і військового прокурора, а до отримання постанови суду, мають право тримати злочинця під арештом або без посади.

Постанову суду виконується негайно після її отримання.

16. В випадку непослуху підлеглого, начальник повинен вжити всіх засобів до виконання даного наказу, а коли його заходи лишаться без наслідків, має право вжити до того сили.

Коли-ж підлеглий противиться виконати наказ начальника і дозволить собі відносно його самого, або осіб, що виконують його наказ, насильство або напад, або буде загрожувати їм зброєю, що має при собі, то начальник у крайньому випадку може вжити проти нього зброї.

Підчас війни в місцевостях, оголошених на воєнному стані, начальник має право вжити зброї у випадку непослуху його наказу, хоч би насильного опору й не було, а підчас бою -- і в тих випадках, коли підлеглий йому свавільно залишає своє місце чи закликає до того інших.

17. У випадку порушення молодшим дисципліни, пристойности, громадського спокою і порядку, старший має право зауважити йому про це і вимагати: аби він назвав своє прізвище і місце служби, а також припинення злочинства і наказати йому йти до зазначеного старшим місця.

За невиконання в цьому випадку вимоги старшого, а також за образу його молодший відповідає як за невиконання наказу і образу начальника.

РОЗДІЛ IV.

Про порядок виконання дисциплінарних кар.

18. Призначені дисциплінарні кари вико-

нується негайно, коли їх виконання не зустріне особливих перешкод.

19. Виконання дисциплінарної карі не припиняється з причини оскарження розпорядження начальника.

20. Час арешту вираховується повними добами.

21. Від заарештованого старшини відбирається старшиною приналежну йому по службі зброю, не виключаючи й тої, на якій є орденські знаки і прикраси; одібрану від заарештованого зброю зберігається під стягом або у командира частини.

22. В таборах, на маневрах і під час походу, а також коли нема спеціальних місць замкнення, козаків, замість арешту виставляється під мушкет в повній похідній муниці, рахуючи за кожний день арешту по 2 годині і не більш одного разу протягом доби.

Відбуваючи кару під мушкетом, покарані повинні стояти нерухомо, згідно з правилами строювого статуту і тримати мушкет на плечі.

Примітка. Підстаршин та старшин під мушкет не виставляється.

23. Дисциплінарної карі не можна відбувати в п'яному стані, а її відбування відкладається до протвердження винуватця.

24. Кожну дисциплінарну кару заноситься до карного реєстру, а, крім того, про арешти оголошується в наказах.

25. Начальники, які заступають посади нижче від командира сотні, повинні доповідати своїм безпосереднім начальникам про всі випадки призначення ними дисциплінарних кар.

РОЗДІЛ V.

Про журнал покарань.

26. Кожну дисциплінарну кару записується до окремого журналу покарань, але при підвищенню

в рангу сотника, підполковника чи генерала записи кар, крім виречених судом, викреслюється.

Примітка. Журнал покарань ведеться в одній книжці спільно з журналом нагород.

27. В кожній сотні і відповідній їй частині ведеться для козаків і підстаршин цієї сотні або частини журнал покарань.

28. В кожному полку або відповідній йому частині, ведеться при штабі її для старшин і для військових урядовців полку журнал покарань.

29. До журналу покарань записується також кари, які призначається судом.

30. Кожну статтю журналу покарань для козаків і підстаршин сотенний командир повинен власноручно записати і підписати; командир курія повинен цей журнал що-місяця перевіряти і на кожному листку його, який відповідає зокрема кожному козакові і підстаршині, посвідчити своїм підписом вірність всіх записів або зробити замітки про виявлену помилку.

31. Журнал покарань для старшин і військових урядовців ведеться полковим ад'ютантом, при чому кожна статтю журналу посвідчується підписом командира полка або окремої частини.

32. В разі переміщення або довгочасного командирювання старшин, військових урядовців, підстаршин і козаків з одної частини до другої, пересилається і виписки з належних журналів покарань.

33. Журнали покарань перевіряється підчас інспекторських оглядів.

РОЗДІЛ VI.

Про скарги.

34. Устна чи листовна заява військового свому начальству про незаконні або несправедливі відносно його вчинки і розпорядження начальників, про незадоволення встановленими за службу правами і при-

вілеями або належним йому утриманням, називається *скаргою*.

35. Листовна скарга повинна бути підписана тим, хто скаржиться, а коли він неписьменний, то ким небудь з його прозьби. В противному разі скарга лишається без уваги.

36. Скарги допускаються тільки за себе; подавати їх за другого, або спільно за де-кількох осіб, а рівно сходитись на нараду або зібрання для обміркування їх забороняється.

37. Недопускається скарги на строгість кари, призначеної за дійсно вчинену провину, коли начальник не переступив наданої йому дисциплінарної влади.

38. Недопускається подавання скарги в строю і перед строем, а також під час виконання службових обов'язків тим, хто скаржиться, як рівно з порушенням належної ввічливості.

39. Скарги заявляються або під час найближчих інспекторських розпитів і оглядів, або по-за ними. В останньому разі скарги заявляється тому начальникові, якому безпосередньо підлягає оскаржена особа. Коли той, хто скаржиться, не знає, хто винен в порушенні його права, то скаргу подається по команді.

40. Ті, хто з якого-небудь приводу не були на інспекторському огляді, можуть заявляти скарги безпосередньо на імя особи, яка провадила огляд.

41. Підчас інспекторських розпитів та оглядів недопускається скарги на осіб, старших від начальника, якому заявляється скаргу.

42. Начальник, якому заявлено скаргу, повинен негайно розслідувати її по суті і про результат розслідування повідомити того, хто скаржився.

43. В разі коли військовий не одержить на свою скаргу в місячний термін, від дня її подання, ніякого повідомлення, то він має право заявити слідуєчому вищому начальникові нову скаргу про відсутність відповіді на першу скаргу.

44. Заява скарги з порушенням визначеного в цих правилах розпорядку є дисциплінарна провина, але розслідування таких скарг обов'язкове.

45. Коли виявиться, що скарга завідомо не правдива, то той, хто скаржився, підлягає карній відповідальності.

46. Начальники, котрі порушили визначений в цих правилах розпорядок руху скарг підлягають відповідальності по закону.

РОЗДІЛ VII.

Про грошові пені, що призначаються в адміністративному розпорядкові.

47. Коли наслідком неухважності чи невиконання встановлених законом правил по Управлінню скарбовим майном сталася втрата, то останню стягається з винного властю начальства.

Примітка. Начальник, визначаючи грошову пеню за скарбову втрату, повинен докладно виявити розмір втрати, призначивши для цього в разі необхідності комісію

48. Грошові пені для поповнення скарбових втрат визначається:

1) коли розмір пені не більш як 1000 карбованців, з розпорядження командира окремої частини;

2) коли розмір пені не більш як 5000 карбованців, з розпорядження командира дивізії;

3) коли розмір пені не більш як 10000 карбованців, з розпорядження командира корпусу;

4) коли розмір пені не більш як 25000 карбованців, з розпорядження військового міністра.

49. Постанова начальника про грошову пеню за скарбову втрату об'являється винуватцеві під його розписку.

Цю постанову може бути оскаржено винуватцем в розпорядку підлегlosti протягом місячного терміну з дня об'яви.

50. Начальник, що призначив грошову пеню з військового за вчинену їм скарбову втрату, може одночасно вжити законних заходів задля забезпечення цієї пені.

51. Грошові пені за скарбову втрату вчиняється з власного майна військових, а за відсутністю майна частковим відліченням з утримання, яке вони одержують за службу.

52. Коли наслідком дисциплінарної провини військового буде приватна втрата, то начальник, призначаючи дисциплінарну кару, одночасно визначає також розмір грошової винагороди за втрати, коли вони докладно визнані і коли про них сторони не змагаються; в противному разі начальник здає на волю сторін позиватись в цивільному суді.

Примітка. Право визначити грошові пені за вчинену приватну втрату незалежно від її розміру належить командирам окремих частин, а відносно командирів окремих частин і вищих начальників їх — безпосередньому начальству.

53. Грошові пені, що призначаються як за скарбові, так і за приватні втрати, ніякими іншими карами не замінюються.

54. В тому разі, коли військовий вчинить провини, за які загально-карними чи військово-карними законами призначається грошова пеня, то її стягається властю командирів окремих частин, а з командирів окремих частин і вищих начальників — властю безпосередніх начальників.

55. Скарги на розпорядження військового начальства про стягання грошових пеней приймаються згідно з розпорядком, зазначеним в розділі про скарги.

56. Грошові пені стягається з військових, як з їхнього власного майна так і частковим відліченням з утримання, яке вони одержують за службу.

В разі-ж коли з військового від дня звільнення його від служби грошову пеню цілком чи частково не буде стягнуто, то начальник повідомляє

про стягнення належної суми органи державної міліції по місцю проживання звільненого.

57. Грошові пені, які належать з військових в справах цивільних установ за порушення уставів скарбового управління або громадського ладу, що зазначені в додатку до арт. 1124 і 1214 уст. карн. Судівництва, призначаються і провадяться на тих же підставах, як і з приватних осіб.

РОЗДІЛ VIII.

Про побільшення дисциплінарних кар підчас війни або оголошення місцевости на військовому стані.

58. Підчас оголошення військового стану в якійсь місцевости, а також підчас війни, повєрх кар, зазначених в розділі I-му цього статуту, вводяться нижчезазначені додаткові дисциплінарні кари, а саме:

- 1) зміщення на нижчу посаду;
- 2) усунення з посади;
- 3) позбавлення старшинської ранги;
- 4) перевед до категорії штрафованих.

59. I) Зміщення на нижчу посаду може бути тільки на одну ступінь.

II) Усуненню з посади можуть підпадати всі військові, окрім козаків, котрі не займають посад.

III) Старшина, позбавлений старшинської ранги залічується козаком до сотні, в якій він до цього часу на службі не перебував і яку йому буде визначено начальником, що позбавив його ранги. Підвищення такого козака на службі залежить від цілковитої його поправи і провадиться на загальних підставах.

IV) До категорії штрафованих може бути залічено лише тих козаків, які не обсаджують ніяких посад. Залічення це провадиться наказами по окремій частині. Хто лічиться в цій категорії, не може

бути настановлений на ніяку посаду і не може бути звільнений у відпустку на ніякий час.

Штраф може бути подарований за окремим заступництвом безпосереднього начальника за кожне бойове відзначення та за пильнування служби, з волі того начальника, що перевів його до цієї категорії, не вважаючи на ніякий термін пробування в ній. Як-що козак був залічений до категорії штрафованих більш ніж за півроку до скінчення терміну дійсної військової служби, і як-що штраф йому не було подаровано до цього часу, то його жінку та його дітей позбавляється права володіння землею взагалі, і та земля, якою вони до цього часу володіли, переходить до громади того села, до якого землю приписано.

60. Зазначені вище дисциплінарні кари можуть призначати:

I) Командир сотні:

а) зміщення на нижчу посаду бунчужного, четового і ройового.

II) Командир куріня:

а) усунення з посади бунчужного, четового і ройового.

III) Командир полку:

а) зміщення на нижчу посаду к-ра сотні;

б) позбавлення старшинської ранги молодшого старшини;

в) переводити до категорії штрафованих.

IV) Командир бригади:

а) зміщення на нижчу посаду командирів курінів;

б) усунення з посади командирів сотень.

V) Командир дивізії:

а) зміщення на нижчу посаду командирів полків;

б) усунення з посади командирів курінів;

в) позбавлення старшинської ранги к-рів сотень.

VI) Командир корпусу:

а) зміщення на нижчу посаду командирів бригад;

б) усунення з посад командирів полків;

- в) позбавлення старшинської ранги к-рів курінів
- VII) Командуючий армією:
- а) зміщення на нижчу посаду командирів дивізій;
 - б) усунення з посади командирів бригад;
 - в) позбавлення старшинської ранги командирів полків.
- VIII) Головнокомандуючий арміями фронту:
- а. зміщення на нижчу посаду к-рів корпусів;
 - б. усунення з посад к-рів дивізій;
 - в. позбавлення старшинської ранги командирів бригад.
- IX) Головний Отаман користується повнотою дисциплінарної влади по цьому розділу відносно всіх йому підлеглих.
- б1. Військові, не перелічені в цьому розділі, користуються з прав, що до призначення вказаних вище дисциплінарних кар нарівні з відповідними муштровими начальниками.

